

Βυσσινόκηπος» σε οικιακή συσκευασία...

... και τρεις ακόμη θεατρικές παραστάσεις **Κριτική του Σπύρου Παγιατάκη**

«Βυσσινόκηπος»

του **Αντον Τσέχοφ**

Σκηνοθεσία: Θωμάς Μοσχόπουλος
Θέατρο: ΚΘΒΕ

«Βαλς αρ. 6»

του **Νέλσον Ροντρίγκες**

Σκηνοθεσία: Θωμάς Μοσχόπουλος
Θέατρο: Νέου Κόσμου

«Εκπαιδύοντας τη Ρίτα»

του **Γουίλι Ράσελ**

Σκηνοθεσία: Γ. Διαμαντόπουλος
Θέατρο ΔΗΠΕΘΕ Κοζάνης

«Ένα καπέλο από ψάθα Ιταλίας»

του **Ευγένιου Λαμπίς**

Σκηνοθεσία: Νανά Νικολάου
Θέατρο: ΚΘΒΕ

Οπως κι η αφίσα της παράστασης που απεικονίζει ένα μικρό, σφραγισμένο βάζο με σπιτική μαρμελάδα βύσσινο, έτσι και το ΚΘΒΕ στρίμωξε στη δεύτερη –μικρή– σκηνή του τον τσεχοφικό «Βυσσινόκηπο» σε οικιακή συσκευασία. Το αναγκαστικά περιορισμένο κοινό προσκλήθηκε να καθίσει σε απόσταση αναπνοής εκατέρωθεν της δράσης σε καθίσματα τα οποία προσπάθησαν επιτυχώς να αναπαραστήσουν παλιομοδίτικες πολυθρόνες στον κάμπο του αγροκτήματος της Λιουμπόφ Ρανιέφσκαγια. Οι ακνές σκιές των χαμένων προγόνων στο τέλος (αποφασιστική στην περίπτωση μας η εικαστική συμβολή της Έλλης Παπαγεωραγοπούλου) υπογράμμισε το μήνυμα: ζητούμενο προφανώς ήταν μια «αρμόζουσα ατμόσφαιρα παρακμής». Όταν ο Αντον Τσέχοφ έγραψε το έργο στα 1903, η αίσθηση που επεδίωκε ήταν ότι χαρακτήριζε τη θνησκουσα τάξη των μεγαλοαστών: μια αέναη ανία, όπως λέει κι ο μελετητής του Τσέχοφ, ο Σίγκφριντ Μέλκινγκερ. Αργότερα ο «Βυσσινόκηπος» θεωρήθηκε ο προπομπός της Οκτωβριανής Επανάστασης. Με τη διόλου τραγική ιστορία μιας κατασπαταλημένης πε-

ριουσίας η οποία κορυφώνεται στο κόψιμο ενός πανέμορφου πλυν ασύμφορου βυσσινόκηπου, έχουν καταπαστεί τα πιο τρανταχτά ονόματα του παγκόσμιου θεάτρου – από τον Ζαν Λουί Μπαρό μέχρι τον Πίτερ Μπρουκ και τον Μίνω Βολανάκη. Με ένα από τα πλέον πολυπαιγμένα έργα του παγκόσμιου δραματολογίου στο χέρι, όλοι τους επεδίωξαν τις προσωπικές τους αποκρυπτογραφήσεις. Στις πρόβες ο Ιταλός Τζιόρτζιο Στρέλερ άκουγε «...το κουιντέτο του Μότσαρτ KV 516». Ενώ ο Γερμανός Πίτερ Στάιν σύγκρινε τον συγγραφέα με ένα κουαρτέτο εγχόρδων του ίδιου συνθέτη. Το τι είδους μουσική άκουγε στις πρόβες ο 35χρονος σκηνοθέτης της τωρινής παράστασης, Θωμάς Μοσχόπουλος, παραμένει μυστήριο για το θεατή. Ο ήχος απλώς κάπου νεωτέριζε δίχως να προτείνει όμως και σημαντικά καινούργια ακούσματα. Τα όργανα –δηλαδή οι ηθοποιοί– της παράστασης έπαιξαν όσο καλύτερα ήξερε ο καθένας από μόνος του. Ο Αρης Λεμπασόπουλος σνομπαρόντας ελαφρώς το ρόλο του, κι «αλλού» όπως συνήθως. Η καλή Λυδία Φωτοπούλου δεν ριψοκινδύνευσε καμία ανανέωση. Ο Δημήτρης Ναζίρης, η Λίνα Λαμπράκη, ο Δημήτρης Κολοβός και όλοι οι υπόλοιποι ικανοί επαγγελματίες του Κρατικού Θεάτρου στη Θεσσαλονίκη ήχησαν ως άρτιες, πλυν πασίγνωστες ηχογραφήσεις. Η αναπότρεπτη πρόοδος σχεδόν επέβαλε το πριόνισμα του «άχρηστου κήπου» πριν από έναν αιώνα. Μήπως σήμερα στη καρδιά της συλλογικής οικολογικής συνείδησης θα 'πρεπε να διακινδυνεύσει κανείς κάποιες πιο ριζικέλευστες εκδοχές;

Μονόλογοι παγίδες

Παρ' ότι βολικοί και ιδιαίτερα οικονομικοί, οι επί σκηνής μονόλογοι έχουν αποδειχθεί ως αληθινές παγίδες: καταστροφικοί στις περισσότερες των περιπτώσεων. Φυσικά υπήρξαν και οι αξεχαστες εξαιρέσεις

Ο Αρης Λεμπασόπουλος και η Λυδία Φωτοπούλου στον «Βυσσινόκηπο».

όπως αυτές της Σοφίας Σεϊρλή και της Άννας Κοκκίνου, όμως εκεί οι αδιαφιλονίκητοι πρωταγωνιστές ήταν τα κείμενα της Μέλπως Αξιώτη, του Βιζυηνού και του Κοκτό ή ακόμη και τα μη-κείμενα του Σάμουελ Μπέκετ. Το παραλήρημα του δικαίως αγνώστου στην Ελλάδα Βραζιλιάνου Νέλσον Ροντρίγκες «Βαλς αρ. 6» εξιστορεί την ψυχοπαθολογική ιστορία μιας νεαρής γυναίκας η οποία περνάει τα μύρια όσα, αληθινά και προϊόντα μιας διαταραγμένης προσωπικότητας. Όμως οι κλινικές περιπτώσεις δεν ενδιαφέρουν παρά μόνο τους ειδικευμένους γιατρούς και θεραπευτές. Η Ιωάννα Παγιατάκη (και αυτή από το χωριό του παππού μου στην Κέρκυρα, από τους Πάγους, όπου το επώνυμο αυτό κυριαρχεί από τον 14ο αιώνα) είναι μια χαρισματική ηθοποιός η οποία υπερασπίστηκε με γενναiotητα και φαντασία ένα παινιδικά γριφώδες κείμενο, στην ταλαντούχα πλυν ξεχειλή σκηνοθεσία του Τάσου Ράτζου.

Όπως και να το κάνουμε δύο ηθοποιοί επί σκηνής είναι 100% καλύτερα από έναν. Ιδιαίτερα μάλιστα όταν υπάρχει ένας πνευματώδης διάλογος, ο οποίος μπορεί να αλλη-

λοεσκοφενδονίζεται σαν μπάλα του πινγκ πονγκ από ένα ζευγάρι οικειών στο πανελλήνιο ηθοποιών, όταν αρκεί ένα μόνιμο σκηνικό που στήνεται εύκολα και όταν όλα τελειώνουν σε χάπι εντ. Ένα από τα πιο νέα ΔΗΠΕΘΕ, της Κοζάνης, πηγαίνει αυτή την εποχή βόλτα στη Βόρεια Ελλάδα το πάντα αστραφτερό πρωταγωνιστικό ζευγάρι Τιτίκα Στασινοπούλου, Νίκο Δαδινόπουλο με μια παλαιότερη –δεκαπέντε ετών– επιτυχία του διδύμου Αλίκη Βουγιουκλάκη–Δημήτρη Παπαμιχαήλ, το «Εκπαιδύοντας τη Ρίτα» του Γουίλι Ράσελ.

Και εδώ ο μύθος του Πυγμαλίωνα που δίνει νέα ζωή στο δημιούργημά του επιβεβαιώνεται στην περίπτωση μιας λαϊκής Αγγλίδας κομμώτριας η οποία εκπαιδεύεται σε τέτοιο βαθμό από τον καθηγητή της, ώστε να παίζει στα δάκτυλα τον Ιψεν, τον Τ.Σ. Ελιοτ και τον Ε.Μ. Φόρστερ. Βέβαια, το ηθικό διδάγμα που υπάρχει στο αρχικό κείμενο, προφανώς δεν προσφέρεται –ακόμη– για τα ελληνικά ήθη. Έτσι, αντίθετα με τη βρετανική λύση, όπου στο τέλος ο καθένας τραβά το δρόμο του, στην ελληνική εκδοχή –επαρκέστατα σκηνοθετημένη από

τον Γιάννη Διαμαντόπουλο– ο ένας πέφτει στην αγκαλιά του άλλου. Αυλαία.

Ξεκαρδιστική ευεξία

Παρ' όλο που είναι γραμμένο –από τον Γάλλο Ευγένιο Λαμπίς– πριν από 150 χρόνια, το «Καπέλο από ψάθα Ιταλίας» είναι ουσιαστικά μια αφηνιασμένη κωμωδία της συνομοταξίας του κατοπινότερου θεάτρου του παραλόγου. Στην προσγειωμένη σκηνοθεσία της Νανάς Νικολάου, συμβατικά κωμικοί ηθοποιοί του ΚΘΒΕ, προσέφεραν μια όχι ιδιαίτερα εμπνευσμένη όμως στρωτή και ξεκαρδιστικά κωμική παράσταση. Οι Κώστας Σαντάς, Λάζος Τερζάς έβγαζαν γέλιο με «βορειοελλαδίτικο» τρόπο, «κουλαριστοί», δηλαδή δίχως να προκαλούν το άγχος που μεταδίδουν οι πλέον μπριόζοι του είδους. Οι γυναίκες φιγούρες (πολύ καλές σαν καρατερίστες οι Μαρίσα Τριανταφυλλίδου, Λίλιαν Παλάντζα, Βασιλεία Καβούκα, Ντίνα Νικολαΐδου) έμοιαζαν χαρτοκομμένες από Γκόγκολ και Ιονέσκο. Οι Κώστας Χαλκιάς, Βασίλης Σεϊμένης, Νίκος Κολοβός, Κώστας Ισιός, Ανδρέας Τσάκωνας ήξεραν πώς να δημιουργούν δίχως πλεονασμούς κωμικές φιγούρες.

Ο Αγγελος Αγγελής απέδειξε μια ακόμη φορά πως στην περίπτωση του έχουμε να κάνουμε μ' έναν σκηνογράφο που γνωρίζει να σχολιάζει λακωνικά, δίχως να παραφορτώνει τη σκηνή. Πολυπρόσωπη παραγωγή «Το Καπέλο...» ενδέχεται να μην κατφορίσει στην Αθήνα, όπως το κάνουν οι περισσότερες επιχορηγούμενες παραστάσεις της επαρχίας. Αν όμως, παρ' ελπίδα, έρθει προς τα εδώ κατά το φθινόπωρο, μη τη χάσετε. Το αξιοπερίεργο εδώ, είναι πως δίχως να είναι κάτι το ξεχωριστό, η ομοιογενώς στρωμένη παράσταση καταφέρνει να μεταδώσει την ευεξία που δεν προσφέρουν άλλες περισσότερο λεπτοκεντημένες και φροντισμένες δουλειές.